

Onderwerp

Thema's inwonersberaad

Opsteller	Maria Buur	Collegebesluit	18 februari 2025
Programma	Bestuur en Organisatie, Openbare ruimte Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg	Behandeldatum Raad	16 april 2025
Portefeuillehouder	H.M.F. Bruls, J.T.J.L.A. Broeren, T.F.A. van Elferen en G. Visser	Status	Openbaar

Samenvatting

In het coalitieakkoord is afgesproken een inwonersberaad te organiseren rondom het thema Klimaat. Zowel het college als de raad heeft een technische uitleg gekregen over het democratische instrument inwonersberaad. Op 22 januari jl. is vervolgens in een gesprek tussen college- en raadsleden gesproken over een concept-vraagstelling. Afgesproken is dat het college een drietal onderwerpen onderzoekt op haalbaarheid en een voorstel doet voor het thema van een inwonersberaad. Uitvoering van het beraad moet dit jaar plaatsvinden. De inzet van het democratische instrument 'inwonersberaad' is nieuw voor Nijmegen. Het college en de raad hebben afgesproken om bij de voorbereiding en uitvoering van het inwonersberaad samen op te trekken. Uiteindelijk maakt de raad de keuze voor de vraagstelling van het inwonersberaad.

Weging van de thema's draait om de twee kernpunten: (a) een inwonersberaad als intensief democratisch instrument in (b) dit jaar (onder andere in verband met de gemeenteraadsverkiezingen in 2026). Voor huishoudelijk afval en circulariteit is het qua inhoud en timing mogelijk om dit jaar een beraad uit te voeren. Voor de warmtevisie is het mogelijk om qua timing mogelijk echter qua inhoud niet stadsbreed. Voor de woonzorgvisie is het stadsbreed mogelijk qua inhoud echter niet qua timing.

Voorstel

1. Dit jaar een inwonersberaad te organiseren in het kader van Huishoudelijk afval en circulariteit, met de vraag *"Nijmegen heeft de ambitie een circulaire economie te worden waar we grondstoffen zoveel mogelijk hergebruiken en er nagenoeg geen restafval meer is. Hoe kunnen we zorgen dat er minder huishoudelijk afval ontstaat en we onze huishoudelijke afval- en grondstoffen beter scheiden en meer hergebruiken. En wat vinden we daarbij belangrijk?"*
2. Het reeds gereserveerde gemeentelijk budget (à € 310.000,-) uit het programma Openbare ruimte (taakveld Milieubeheer en het ERPx-nummer: E600168-001 Nijmegen Aardgasvrij en vanuit de uitvoeringskosten ERPx-nummer: U500008-002), in te zetten voor het inwonersberaad.

Aanleiding

In het coalitieakkoord is afgesproken een inwonersberaad te organiseren. Op 22 januari jl. is, in een gesprek tussen college- en raadsleden, gesproken over een conceptvraagstelling over een mogelijk inwonersberaad voor de uitvoering van de Warmtevisie. Naar aanleiding van dit gesprek is afgesproken om een aantal thema's te onderzoeken op haalbaarheid voor een passende thema voor een inwonersberaad dit jaar. De onderzochte thema's zijn:

Raadsvoorstel

1. Huishoudelijk afval en circulariteit
2. Een nadere uitwerking van de Warmtevisie;
3. Woonzorgvisie

Het derde onderwerp volgt uit de, op 18 december 2024 aangenomen, motie *‘Laat de inwoners van Nijmegen meepraten over de zorg van morgen’*.

Dit raadsvoorstel is als volgt opgebouwd:

- Het college legt één thema ter besluitvorming voor namelijk Huishoudelijk afval en circulariteit
- Bij het kopje argumenten heeft het college drie thema's uitgewerkt. De weging van de argumenten wordt nader uitgelegd in de notitie *‘Weging thema's Inwonersberaad’*.

Beoogde impact

Middels een breed gesprek met een representatieve groep Nijmegenaren krijgt het gemeentebestuur een of meerdere adviezen over Huishoudelijk afval en circulariteit. Bovendien doen we hiermee ervaring op met het uitvoeren van een inwonersberaad als een nieuw democratisch instrument.

Het stuk geeft invulling aan onderstaande doelen uit de stadsbegroting (*doelenboom*)

Programma Bestuur en Organisatie:

- *‘De Nijmegenaar kan gebruik maken van diens (democratische) rechten.’* (Hoor bij de ambitie: *‘De Nijmegenaar staat centraal in onze dienstverlening.’*);
- *‘De Nijmegenaar kan gebruik maken van diens (democratische) rechten.’* (Hoor bij de ambitie: *‘We hebben een betrouwbare en omgevingsbewuste gemeente.’*);
- *‘De Nijmegenaar kan met initiatief, kennis en expertise bijdragen bij het werk aan onze stad.’* (Hoor bij de ambitie: *‘We hebben een betrouwbare en omgevingsbewuste gemeente.’*).

Ook sluit het stuk aan bij plannen uit het coalitieakkoord:

In gesprek met de stad:

- *We hebben oog voor de door ons moeilijk te bereiken doelgroepen. Daarom besteden we aandacht aan hoe we het gesprek organiseren. We nodigen inwoners vaker uit via een steekproef uit de gemeentelijke basisadministratie om zo te komen tot een afgewogen vertegenwoordiging.*
- *We zetten inwonersberaad in op een aantal relevante, urgente en afgebakende thema's. Inwoners worden geselecteerd door representatieve loting en kunnen deelnemen op eigen initiatief.*
- *We zoeken ook naar andere vormen ... inzet van games, visualisaties of simulaties. Zodat we tegemoetkomen aan verschillende voorkeuren en verschillende stijlen en zo meer diversiteit krijgen in de inwoners.*

Argumenten

Hieronder staan per thema de relevante argumenten beschreven.

In de bijlage is een notitie opgenomen waarin elk thema is beschreven op basis van een aantal criteria:

- Mogelijke vraagstelling voor een inwonersberaad;
- Bestuurlijke relatie(s) en timing;
- Financiën;
- Weging aan uitgangspunten voor een inwonersberaad (in 2025);
- Kanttekeningen.

De notitie geeft de grondslag voor onderstaande argumenten.

Thema: Huishoudelijk afval en circulariteit

- 1.1 *Het verder voorkomen, scheiden en hergebruiken van huishoudelijke afval- en grondstoffen vraagt om fundamentele keuzes en dat betreft de hele stad. Onze inwoners scheiden afval en grondstoffen voor het merendeel al goed. Op weg naar een circulaire economie hebben we als samenleving echter toch nog belangrijke stappen te zetten. Nu we in het stadium zijn om de visie en de koers te bepalen is duidelijk dat de materie niet alleen complex is, maar ook om fundamentele keuzes vraagt naar de toekomst toe; in het bijzonder hoe we het restafval in de toekomst willen gaan inzamelen. Gezien de complexiteit hebben we op dit specifieke onderdeel van het nieuwe beleid in eerste instantie geen bewonersparticipatie doorlopen (conform de startnotitie, juli 2023) maar gezien de mogelijke impact op de stad kan het alsnog waardevol zijn om onze inwoners in bredere zin te betrekken in de keuzes naar de toekomst toe.*
 - 1.2 *De inzet van een inwonersberaad voor dit onderwerp is passend en relevant. Een inwonersberaad is namelijk een instrument waarmee stadsbreed het gesprek wordt gevoerd over een relevant onderwerp en waaruit adviezen volgen aan de raad.*
 - 1.3 *Huishoudelijk afval en circulariteit zijn ook vraagstukken waar gedragsverandering een grote rol in speelt. Als gemeente hebben we hier beperkt invloed op. Met de adviezen uit een inwonersberaad willen we de toekomstige maatregelen op dit thema zo dicht mogelijk aan kunnen laten sluiten bij de leefwereld.*
-
- 2.1 *De geraamde kosten voor het inwonersberaad worden gedekt vanuit het programma Openbare Ruimte*

Thema: Een nadere uitwerking van de Warmtevisie

- a. *Een inwonersberaad voor uitvoering warmtevisie is niet passend, omdat de beleidsmatige kaders voor de aardgasvrije strategie van Nijmegen zijn vastgelegd in de Warmtevisie van 18 december 2024. In deze visie zijn de verschillende routes per stadsdeel opgenomen om aardgasvrij te worden. Hiermee is voor de meeste wijken de koers bepaald en is de ruimte om met een inwonersberaad invloed uit te oefenen beperkt. Namelijk alleen voor de wijken waarvoor nu nog geen concreet wijk-breed alternatief voor aardgas is benoemd en de transitie afhankelijk is van inwonersinitiatieven.*
- b. *In de warmtevisie is bewust gekozen voor de inzet op de ontwikkeling van warmtenetten de komende tien jaar. Dat vraagt veel van onze ambtelijke organisatie. Een inwonersberaad rondom de aanpak van andere wijken vraagt ook om middelen om opvolging te geven aan de uitkomsten van een beraad. Dit zal dan invloed hebben op de huidige koers, die recent door uw raad is vastgesteld.*

- c. *De keuze om in te zetten op warmtenetten is ook een landelijke keuze en vanuit wetgeving en subsidiëring ingegeven. Bovendien is een hele wijk aan een warmtepomp door netcongestie op dit moment sowieso geen optie. Toch actief in deze wijken aan de slag gaan met een inwonersberaad kan tot verkeerde verwachtingen leiden over het tempo waarmee deze wijken aardgasvrij gemaakt (kunnen) worden.*

Thema: Woonzorgvisie

- a. *Een inwonersberaad voor Wonen en Zorg, is in dit stadium niet passend, aangezien het beleid (de Woonzorgvisie) recentelijk in december 2024 vastgesteld. In 2024 is de stad betrokken in het participatieproces ter voorbereiding van de visie.*
Een geschikt moment om bewoners te betrekken zou eind 2026 of begin 2027 zijn, wanneer de eerste contouren van de woonzorgvisie zijn uitgevoerd en uitgedragen (bijvoorbeeld via een bewustwordingscampagne). Een inwonersberaad in 2025 over dit thema zal waarschijnlijk onvoldoende nieuwe inzichten opleveren.
- b. *De raad heeft een woonzorgvisie vastgesteld en een motie ingediend. De motie roept op tot een inwonersberaad op dit onderwerp voor de uitwerking van de woonzorgvisie. Die uitwerking hangt sterk samen met onze nieuwe insteek voor de zorg door stadsdeelprogrammering. Hierin zijn al stappen gezet. Zowel de woonzorgvisie als de stadsdeelprogrammering zijn of worden met partijen buiten het stadhuis besproken. Een inwonersberaad zou een toevoeging hierop kunnen zijn, maar betekent ook iets voor de huidige planvorming en -uitvoering.*

Algemene argumenten

In het coalitieakkoord is afgesproken dit nieuwe democratisch instrument in te gaan zetten. In de afgelopen periode is het instrument voorbereid en onderzocht en staan we op het punt een thema te kiezen. *Om in deze bestuursperiode de adviezen uit het beraad goed te kunnen wegen en erop reageren is het noodzakelijk het beraad dit jaar uit te voeren.*

Dit voorstel heeft geen specifieke invloed voor mensen met een beperking, inclusiviteit of toegankelijkheid: we zorgen dat er, binnen deze onderwerpen, geen belemmeringen zijn voor inwoners om deel te nemen.

Dit voorstel draagt bij aan een gezonde natuur en klimaat: we dragen bij aan het bevorderen van afvalpreventie en verdergaande scheiding en hergebruik van huishoudelijke afval- en grondstoffen.

Met dit voorstel worden inwoners op een zeer ruime en actieve wijze betrokken bij totstandkoming van beleid. We zetten een inwonersberaad in, waarbij een grote representatieve groep Nijmegenaren (ca. 100), middels een gewogen loting, in vijf begeleidde gesprekken met elkaar het onderwerp verkennen. Doel hiervan is te komen tot concrete adviezen aan de gemeenteraad.

Een inwonersberaad is niet te beschouwen als een adviescommissie in de zin van artikel 84 van de Gemeentewet.

Kanttekeningen

- 1.1 Door ontstaan momentum loopt dit voorstel gelijk op met het raadsvoorstel Visie en koers toekomstige inzameling restafval en de daarin aangekondigde behandeling van het volledige nieuwe grondstoffenbeleidsplan (april/mei 2025). Sinds de vaststelling van het Rekenkameronderzoek 'Afval of grondstof?' in december 2021 is aan de totstandkoming van deze voorstellen gewerkt. De raad heeft 12 februari 2025 besloten om de bespreking van het raadsvoorstel in ieder geval met een maand op te schorten.
- 1.2 *Fatale termijn:* de raad heeft op 12 februari 2025 besloten om, in verband met het onderhavige raadsvoorstel, de bespreking van het raadsvoorstel Visie en koers van toekomstige inzameling restafval met een maand op te schorten en dus in maart 2025 te bespreken.
- 1.3 Indien de raad besluit voor het onderwerp 'huishoudelijk afval en circulariteit' een inwonersberaad te organiseren, betekent dit dat het behandelproces van de Visie en koers van toekomstige inzameling restafval alsook de behandeling van het nieuwe grondstoffenbeleidsplan wordt uitgesteld tot ná afronding van het inwonersberaad om zo de uitkomsten van het beraad in het beleid mee te kunnen nemen.
- 1.4 De gemeenteraadsverkiezingen zijn in 2026. De uitvoering van een inwonersberaad in 2025 is haalbaar. De opvolging van de adviezen van het inwonersberaad kunnen wellicht niet meer in deze coalitieperiode worden opgevolgd en worden overgelaten aan het nieuwe gemeentebestuur. Dit perspectief moet aan het inwonersberaad worden meegegeven.

Financiën

De kosten voor uitvoering van het inwonersberaad in 2025 zijn als volgt opgebouwd:

- Projectbegeleiding: € 60.000,-
- Organisatie van het beraad voor 100 inwoners en vijf gespreksrondes: € 250.000,-

Totaal € 310.000,-.

De organisatie van het beraad voor 100 inwoners en vijf gespreksrondes voor €250.000 wordt betaald vanuit het programma Openbare ruimte, taakveld Milieubeheer en het ERPx-nummer: E600168-001 Nijmegen Aardgasvrij. De projectbegeleiding voor €60.000 wordt betaald vanuit de uitvoeringskosten ERPx-nummer: U500008-002.

Vervolg

Afhankelijk van het besluit van uw raad start de voorbereiding van het inwonersberaad. Er volgt dan nog een raadsvoorstel waarin de voorstellen worden gedaan voor:

- De concrete vraagstelling aan het inwonersberaad;
- De bevoegdhedentoedeling van het inwonersberaad;
- De wijze waarop de raad wordt betrokken bij de uitvoering van het inwonersberaad.

Bijlagen:

1. Notitie: *Weging thema's inwonersberaad 2025*